

ПОЛОВИ РАЗЛИЧИЯ И ВЛИЯНИЕ НА ЛИЧНОСТНИТЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ ВЪРХУ СЕБЕОЦЕНКАТА В ЮНОШЕСКА ВЪЗРАСТ¹

Сезгин БЕКИР, Ергюл ТАИР

Институт за изследване на населението и човека

Департамент Психология

Българска академия на науките

БЪЛГАРИЯ, гр. София 1113, ул. „Акад. Георги Бончев“, бл. 6

sezgin1974@abv.bg; ergyul_tair@yahoo.com

Резюме: Настоящата статия представя резултати от изследване на влиянието на егo състоянията, житейските позиции и образованието на родителите върху себеоценката на момичета и момчета в юношеска възраст. Извадката включва 339 юноши на възраст от 13 до 15 години. Резултатите представят значими различия в егo състоянията и себеоценката на изследваните юноши. Конкретно, при момчетата водещо е егo състоянието *Обгрижващ Родител*, а при момчетата доминира егo състоянието *Естествено Дете*, докато житейската позиция „*Аз съм добър, другите също*“ е водеща и при двата пола. Влияние върху себеоценката на момчетата оказват характеристики като *загриженост, отзивчивост, зависимост, съобразителност и адаптивност*, докато при момчетата по-силен ефект имат характеристики като *критичност, съревнователност, надценяване на собствените възможности, енергичност и импулсивност*. Себеоценката на изследваните момичета и момчета е по-скоро средна, като по-високото образование на бащата определя и по-високата себеоценка на юношите. Резултатите представят, че егo състоянията *Обгрижващ Родител* и *Адаптирано Дете*, наред с образованието на бащата имат по-силен ефект върху себеоценката на момчетата. За себеоценката на момчетата по-значим ефект имат житейските позиции „*Аз съм добър, а другите не са*“ и „*Аз не съм добър, другите също не са*“, наред с образованието на бащата. Установеното влияние на различни личностни характеристики върху себеоценката на момчетата и момчетата и значението на образованието на бащата могат да бъдат от полза при реализиране на програми за личностно развитие и придобиване на социални умения от юношите.

Ключови думи: себеоценка; юношество; пол; егo състояния; житейски позиции.

¹ Тази статия е подкрепена от Министерство на образованието и науката на Република България чрез Национална програма „Млади учени и постдокторанти“, одобрена с Решение на Министерски съвет № 577 от 17 август 2018 г.

Статията се цитира по следния начин:

Бекир, С., Таир, Е. (2020). Полови различия и влияние на личностните характеристики върху себе-оценката в юношеска възраст. *Психологични изследвания*, Том 23, Кн. 2, 2020, 180-202. ISSN 0205-0617 (Print); ISSN 2367-9174 (Online).

© С. Бекир, Е. Таир, 2020

Приноси на авторите в статията:

Сезгин Бекир – Въведение, Теоретични предпоставки, обработка на данните и графичното им представяне, Резултати и обсъждане, Изводи и заключение, Използвана литература.

Ергюл Таир – Резюме, Теоретични предпоставки, Методология, Резултати и обсъждане, Изводи и заключение.

Статията е постъпила през юни 2020

Приета за публикуване през юли 2020

Публикувана онлайн през септември 2020

Авторите са прочели и одобрили окончателния вариант на ръкописа.